



Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 13. juli 2015.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 13. jula 2015.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO STOTOM ZAHTJEVU OPTUŽENOG
ZA UTVRĐIVANJE KRŠENJA OBAVEZE OBJELODANJIVANJA**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Stotom zahtjevu za utvrđivanje kršenja obaveze objelodanjivanja i za pretres sa izvođenjem dokaza", podnesenom na javnoj osnovi 17. juna 2015. (dalje u tekstu: Zahtjev), i donosi odluku s tim u vezi.

I. Argumenti

1. U Zahtjevu optuženi tvrdi da je tužilaštvo prekršilo pravila 66(A)(ii) i 68 Pravilnika o postupku i dokazima Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Pravilnik) tako što nije objelodanilo izjavu svjedoka Herberta Okuna iz 1995. godine (dalje u tekstu: Izjava) prije 16. juna 2015.¹ On tvrdi da je tužilaštvo propustilo rok od 7. maja 2009. za objelodanjivanje materijala na osnovu pravila 66(A)(ii) i da je Izjava objelodanjena tek na zahtjev njegovog pravnog savjetnika da tužilaštvo pregleda izjavu i usporedi evidenciju objelodanjivanja u predmetu *Mladić* sa onim što je njemu objelodanjeno.²

2. Optuženi traži da se održi pretres sa izvođenjem dokaza na kojem bi se od zaposlenika tužilaštva zatražilo da svjedoče o tome zašto Izjava nije bila objelodanjena i ispoštuju obavezu objelodanjivanja prije nego što se u ovom predmetu donese presuda.³ Optuženi tvrdi da ne može da čeka do 30. septembra 2015., što je rok koji je postavilo Vijeće za podnošenje narednog zahtjeva za utvrđivanje kršenja obaveze objelodanjivanja, zato što pretres sa izvođenjem dokaza treba da se organizuje što prije, kako bi se osiguralo puno objelodanjivanje.⁴ Optuženi predlaže da će nakon pretresa sa izvođenjem dokaza predložiti pravni lijek i/ili sankcije, u zavisnosti od razloga u osnovi kršenja obaveze objelodanjivanja.⁵

3. Izjava je izvještaj o razgovoru sa Okunom i Cyrusom Vanceom, koji su obavili zaposlenici tužilaštva 1995. godine, tokom koga su tražili informacije o tome u kojoj su mjeri optuženi i Ratko Mladić rukovodili prije i za vrijeme sukoba u Bosni i Hercegovini.⁶ Okun je u Izjavi izjavio da je rukovođenje i komandovanje optuženog najteže utvrditi za period od

¹ Zahtjev, par. 1. Izjava je priložena u Dodatku A Zahtjeva.

² Zahtjev, par. 11-13.

³ Zahtjev, par. 2, 26.

⁴ Zahtjev, fusnota 1. Ovaj rok određen je u Odluci po devedeset osmom i devedeset devetom zahtjevu optuženog za utvrđivanje obaveze objelodanjivanja, 8. juni 2015., par. 18.

⁵ Zahtjev, par. 3.

⁶ Zahtjev, par. 4.

februara do maja 1992.⁷ Okun je isto tako ukazao na incident kada je jedan starješina vazduhoplovstva u Banjoj Luci odbio da izvrši naređenje optuženog.⁸ Na pitanje da li znaju za neke primjere rukovođenja optuženog koje je dovelo do preduzimanja nekih koraka, niti Vance niti Owen nisu mogli da se sjete nijednog primjera, pa su odgovorili da je to "teško reći".⁹ Prema tvrdnji optuženog, to je protivrječno iskazu koji je Okun dao u ovom predmetu, u kojem sugerije da je optuženi rukovodio snagama bosanskih Srba.¹⁰

4. Optuženi stoga traži da se donese zaključak da je okasnjelim objelodanjivanjem Izjave tužilaštvo prekršilo kako pravilo 66(A)(ii), tako i pravilo 68 Pravilnika.¹¹ Optuženi tvrdi da mu je okasnjelim objelodanjivanjem Izjave nanesena šteta, budući da mu je onemogućeno da suoči Okuna sa s njegovim ranijim izjavama u kojima je iznio sumnje u pogledu rukovođenja optuženog početkom 1992. godine.¹²

5. Optuženi se takođe poziva na istorijat kršenja obaveze objelodanjivanja u ovom predmetu, i tvrdi da su pokušaji Vijeća da privoli tužilaštvo da ispuni svoju obavezu objelodanjivanja bili bezuspješni, o čemu govore dalja kršenja.¹³ Optuženi navodi da ovo posljednje kršenje obaveze objelodanjivanja nije proizvod "ljudske greške" ili "administrativnog previda", već namjerne odluke da se Izjava ne objelodanjuje, i da je pretres sa izvođenjem dokaza neophodan kako bi se utvrdilo zašto taj materijal nije objelodanjen, te da bi se ustanovilo koliko još drugih izjava i ekskulpatornog materijala tek treba da se objelodani.¹⁴ On tvrdi da je procjena štete relevantna za njegov zahtjev za pretres sa izvođenjem dokaza kako bi se ustanovilo ko je odgovoran za kršenje obaveze objelodanjivanja.¹⁵

6. Dana 1. jula 2015., tužilaštvo je na javnoj osnovi podnijelo "Odgovor tužioca na Stoti zahtjev za utvrđivanje kršenje obaveze objelodanjivanja i zahtjev za pretres sa izvođenjem dokaza" (dalje u tekstu: *Odgovor*), kojim se protivi *Zahtjevu*.¹⁶

⁷ *Zahtjev*, par. 6, gdje se upućuje na *Izjavu*, str. 2.

⁸ *Zahtjev*, par. 7, gdje se upućuje na *Izjavu*, str. 4.

⁹ *Zahtjev*, par. 8, gdje se upućuje na *Izjavu*, str. 4.

¹⁰ *Zahtjev*, par. 9-10.

¹¹ *Zahtjev*, par. 14-15, 26.

¹² *Zahtjev*, par. 16.

¹³ *Zahtjev*, par. 17-23.

¹⁴ *Zahtjev*, par. 24.

¹⁵ *Zahtjev*, par. 25.

¹⁶ *Odgovor*, par. 1, 16.

7. Tužilaštvo priznaje da je Izjava trebalo da bude objelodanjena ranije, i izvinjava se zbog te greške, ali tvrdi da optuženi nije pokazao da je pretres sa izvođenjem dokaza opravdan.¹⁷ Ono tvrdi da su navodi optuženog o zlonamjernosti neosnovani, imajući u vidu da je tužilaštvo objelodanilo Izjavu čim je utvrđena ljudska greška koja je dovela do neobjelodanjivanja.¹⁸ Tužilaštvo takođe tvrdi da je ispitalo porijeklo greške i da pretres sa izvođenjem dokaza ne bi urodio nikakvim dodatnim informacijama, imajući u vidu da tužilaštvo nije bilo u stanju da utvrdi izvor odnosno razloge koji su doveli do te greške. Ta greška počinjena je 2009. kada je Izjavu jedan član tužilaštva pogrešno označio kao da ne podliježe objelodanjivanju.¹⁹ Tužilaštvo takođe napominje da je optuženi pogrešno okarakterisao njegovu praksu objelodanjivanja i da suprotno tvrdnji optuženog, poređenje evidencije objelodanjivanja nije izvršeno na zahtjev njegovog pravnog savjetnika, već da je riječ o kontinuiranom procesu, koji traje otkako je suđenje u predmetu *Mladić* počelo 2012., i da je to takođe dio opšte prakse pregledanja materijala koji se tiče povezanih predmeta, sa kojom se počelo 2012.²⁰

8. Tužilaštvo takođe tako tvrdi da optuženi pretjeruje po pitanju navodne štete prouzrokovane zakašnjelim objelodanjivanjem Izjave, i dodaje da bi eventualna takva šteta mogla da se sanira prihvatanjem Izjave u spis, što optuženi nije zatražio.²¹ S tim u vezi tužilaštvo takođe napominje da su komentari izneseni u Izjavi "neprecizni, uopšteni komentari" koji nisu u suprotnosti sa Okunovim svjedočenjem u ovom predmetu niti ga podrivaju.²² Tužilaštvo, na primjer, napominje da je u ovom predmetu Okun naprosto svjedočio da mu je optuženi sâm rekao da on rukovodi snagama bosanskih Srba, što takođe potvrđuju bilješke sa tog sastanka.²³ Tužilaštvo isto tako ukazuje i na druge dokaze u posjedu optuženog, koji se tiču incidenta u Banjoj Luci, i toga da "tvrdolinijaši" nisu sproveli njegovu odluku s tim u vezi.²⁴

9. Dana 6. jula 2015., optuženi je na javnoj osnovi podnio "Zahtjev za odobrenje za podnošenje Replike: 100. zahtjev za utvrđivanje kršenja obaveze objelodanjivanja i za pretres sa izvođenjem dokaza" (dalje u tekstu: Podnesak). Optuženi tvrdi da je sada dobio dodatne

¹⁷ Odgovor, par. 1, 3.

¹⁸ Odgovor, par. 1, 3, 5, 8.

¹⁹ Odgovor, par. 1, 4.

²⁰ Odgovor, 6-7.

²¹ Odgovor, par. 2, 9, 15.

²² Odgovor, par. 10, 12-13.

²³ Odgovor, par. 10-11.

informacije koje dovode u pitanje objašnjenje tužilaštva da redovno pregleda evidenciju objelodanjivanja u predmetu *Mladić*.²⁵ On tvrdi da vjeruje da bi Vijeću koristilo da mu se prije donošenja odluke da li će se održati pretres sa izvođenjem dokaza dostavi argumentacija o tim novim informacijama.²⁶ Dana 7. jula 2015. tužilaštvo je na javnoj osnovi podnijelo "Odgovor tužilaštva na zahtjev optuženog za odobrenje za podnošenje replike: 100. zahtjev za utvrđivanje kršenja obaveze objelodanjivanja i za pretres sa izvođenjem dokaza" (dalje u tekstu: Replika). Tužilaštvo ne zauzima nikakav stav u vezi sa Podneskom ali traži odobrenje da podnese dupliku, u slučaju da Podnesak bude odobren.²⁷

II. Mjerodavno pravo

10. Pravilo 66(A)(ii) Pravilnika nalaže tužilaštvu (u roku koji odredi Pretresno vijeće, odnosno pretpretresni sudija) da odbrani stavi na raspolaganje "kopije izjava svih svjedoka koje tužilaštvo namjerava da pozove da svjedoče na suđenju, kao i kopije svih transkripata i pismenih izjava u skladu sa pravilom 92*bis*, pravilom 92*ter* i pravilom 92*quater*".

11. Pravilo 68 Pravilnika nameće tužilaštvu trajnu obavezu "objelodanjivanja svih materijala koji po njegovim stvarnim saznanjima mogu upućivati na nevinost, odnosno ublažiti krivicu optuženog ili uticati na vjerodostojnost dokaza optužbe". Kako bi se utvrdilo da je tužilaštvo prekršilo tu obavezu, optuženi mora da "iznese *prima facie* dokaze o mogućem ekskulpatornom ili ublažujućem karakteru traženog materijala".²⁸

12. Pravilo 68*bis* nalaže da Pretresno vijeće može odlučiti *proprio motu* ili na zahtjev jedne od strana koje će se sankcije izreći strani koja nije ispunila svoje obaveze objelodanjivanja predviđene Pravilnikom. Prilikom razmatranja (eventualnog) primjerenog pravnog sredstva Vijeće mora ispitati da li je optuženom povredom tog pravila nanesena bilo kakva šteta.²⁹

III. Diskusija

²⁴ Odgovor, par. 13-14.

²⁵ Zahtjev, par. 4-5.

²⁶ Podnesak, par. 6.

²⁷ Replika, par. 1-3.

²⁸ *Tužilac protiv Kordića i Čerkeza*, predmet br. IT-95-14/2-A, Presuda, 17. decembar 2004. (dalje u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*), par. 179.

²⁹ Drugostepena presuda u predmetu *Kordić i Čerkez*, par. 179; *Tužilac protiv Blaškića*, predmet br. IT-95-14-A, Presuda, 29. juli 2004., par. 268.

13. Prije svega, pošto je razmotrilo prirodu informacija o kojima se govori u Podnesku, Vijeće ne smatra da bi mu s tim u vezi bilo od pomoći da prije donošenja odluke po Zahtjevu primi dodatnu argumentaciju. Podnesak se shodno tome odbija.

14. U ovom slučaju tužilaštvo je trebalo da objelodani optuženom sav materijal na osnovu pravila 66(A)(ii) najkasnije do 7. maja 2009.³⁰ Izjava koja se od 1995. nalazi u posjedu tužilaštva trebala je dotada biti objelodanjena. Radi se o očiglednoj grešci tužilaštva, i Vijeće nalazi da je time prekršena obaveza objelodanjivanja s tim u vezi.

15. Pored toga Vijeće zaključuje da je Izjava potencijalno ekskulpatorna u mjeri u kojoj protivrječi dijelu Okunovog iskaza i svjedočenja u ovom predmetu po pitanju rukovođenja i komandovanja optuženog, pa bi prema tome mogla da utiče na Okunovu vjerodostojnost s tim u vezi. Vijeće stoga zaključuje da tužilaštvo prekršilo obavezu objelodanjivanja na osnovu pravila 68 Pravilnika i tako što je propustilo da Izjavu objavi što je prije moguće.

16. Zapažanja u vezi s rukovođenjem i komandovanjem optuženog koja je Okun iznio u Izjavi su neprecizna i izražena uopšteno. Na primjer, Okun naprosto tvrdi da je rukovođenje i komandovanje optuženog najteže utvrditi za period između februara i maja 1992., i da je, kad je zatraženo da iznese primjere za rukovođenje i komandovanje optuženog, rekao da je to "teško reći".³¹ Međutim, bez obzira na ovo zapažanje, optuženi je trebao imati mogućnost da unakrsno ispita Okuna u vezi sa pitanjem rukovođenja i komandovanja u kontekstu Izjave. Kršenje obaveze objelodanjivanja od strane tužilaštva spriječilo je optuženog da to učini, pa mu je samim tim nanesena šteta. Svjedok je pak u međuvremenu umro.

17. Kako bi se ublažila ta šteta, Vijeće izjavljuje, *proprio motu*, da se pri donošenju odluke po optužbama protiv optuženog iznesenih u Optužnici neće oslanjati na dijelove Okunovog svjedočenja koji se odnose na rukovođenje i komandovanje optuženog. S tim u vezi Vijeće odlučuje da se neće oslanjati na određene dijelove i) Okunovog iskaza koji je saslušan u ovom predmetu,³² ii) njegovog iskaza u predmetu *Tužilac protiv Krajišnik*, koji je prihvaćen u ovom predmetu na osnovu pravila 92ter kao P776,³³ i na iii) njegov dnevnik koji je

³⁰ Nalog poslije statusne konferencije s priloženim Planom rada, 6. april 2009., par. 7.

³¹ Zahtjev, Dodatak A, Izjava, str. 2, 4.

³² Pretres, T. 1510 (red 3) do 1511 (red 1) (23. april 2010.), T. 1737 (red 16) do T.1378 (red 25) (27. april 2010.).

³³ Herbert Okun, P776 (Transkript iz predmeta *Tužilac protiv Krajišnika*), T. 4192 (red 19) do 4193 (redak 17).

prihvaćen u ovom predmetu kao P785.³⁴ Dijelovi Okunovog svjedočenja na koje se gore poziva ne odnose se striktno na period između februara i maja 1992., o kojem se govori u Izjavi. Međutim, Vijeće je mišljenja da je, imajući u vidu prirodu kršenja obaveze objelodanjivanja i svjedočenje koje je ovdje u pitanju, u interesu pravde da se ne oslanja na te dijelove Okunovog svjedočenja, s obzirom da je optuženi bio lišen mogućnosti da tokom unakrsnog ispitivanja ospori Okunovo svjedočenje vezano za Izjavu.

18. Što se tiče zahtjeva optuženog za pretres sa izvođenjem dokaza, Vijeće smatra da u vezi s tom greškom ništa ne ukazuje na zlonamjernost tužilaštva koja bi opravdavala takav pretres. Pored toga, u Odgovoru tužilaštva se jasno navodi da je ono ozbiljno pokušalo da utvrdi šta je dovelo do greške u objelodanjivanju. Ono je, između ostalog, kontaktiralo bivše zaposlenike i provjerilo njihovu evidenciju o objelodanjivanju. Tužiočev zaključak da ne može da ustanovi razlog zbog koga je došlo do greške predstavlja neugodno priznanje u vezi s njegovom praksom objelodanjivanja. Međutim, Vijeće ne smatra da bi pretres sa izvođenjem dokaza u ovoj fazi pomogao pojašnjenju ovog pitanja ili osigurao da tužilaštvo u potpunosti ispuni svoju obavezu objelodanjivanja.

IV. Dispozitiv

19. Iz gore navedenih razloga Vijeće na osnovu pravila 54, 66(A)(ii), 68, 68*bis* i 89 Pravilnika, ovim:

- (a) **ODBIJA** Podnesak;
- (b) **ODOBRAVA** Zahtjev djelimično i zaključuje da je tužilaštvo prekršilo pravilo 66(A)(ii) i pravilo 68 Pravilnika zakasnjelim objelodanjivanjem Izjave;
- (c) **IZJAVLJUJE** *proprio motu* da se neće oslanjati na dijelove Okunovog iskaza, dokazne predmete P776 i P775 navedene u fusnotama 32 i 34 gore; i
- (d) **ODBIJA** ostatak Zahtjeva.

³⁴ P785 (Druga sveska dnevnika Herberta Okuna u ICFY /Međunarodna konferencija o bivšoj Jugoslaviji/, e-court sistem za vođenje suđenja, str. 25. Vijeće se neće oslanjati na dio koji glasi "Kara - 5% nije pod kontrolom; Ja kontrolišem. Možemo da uradimo šta god hoćemo, vojska je pod jedinstvenom komandom. Imam potpunu moć".

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 13. jula 2015.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]